

Tolmácsot igényel a tehetség, de lehet megoldás

A Nemzeti Tehetségsegítő Tanács elnöke úgy látja, eljött az ideje, hogy az Új Tudás Program öt pillére közül a tehetség gondozásra helyezték a hangsúlyt. Jövőre erre a célra összességében több mint 17,5 milliárd forint jut. Lesz is helye, hisz Csermely Péter szerint sem a közoktatás egésze, sem a felsőoktatás alapképzése nem tehetségbarát. A SOTE Orvosi Vegytani, Molekuláris Biológiai és Pathobiokémiai Intézetének professzorával, a Kutató Diákok Mozgalmának megalapítójával a tehetség gondozásról beszélgettünk.

– Van-e ma Magyarországon olyan program, amely segít felfedezni a tehetséget és el is juttatja őt a megfelelő szintre?

– A mai magyar tehetség gondozó programok évtizedek és sokszor évszázadok tehetség gondozó tapasztalatait hordozzák. A programok szakmai tartalma sok esetben hihetetlenül magas, hiszen igazi, mással nem pótolható segítséget nyújt a tehetséges gyermeknek. Ennek ellenére a tehetség gondozó kezdeményezések ma még a legtöbb esetben nem tudnak egymásról és egy bölcsőde-óvoda, óvoda-iskola, iskola-egyetem átmenetben elveszhet a tehetség, és éveknek kell elteltie, amíg újra felfedezik. A Nemzeti Tehetségsegítő Tanács által kidolgozott Integrált Tehetségsegítő Program minden magyar kezdeményezést közös hálózatba akar szervezni a Kárpát-medencében. (A Nemzeti Tehetség Program elindításáról szeptemberben döntött a kormány – a szerk.) A program kiemelt eleme a Tehetségpontok egymást segítő rendszerének megalakítása. Bármelyik iskola, önkormányzat vagy éppen civil szerveződés lehet Tehetségpont, ha vállalja a működés feltételeit. Ha valaki Tehetségpontot szeretne létrehozni, a Nemzeti Tehetségsegítő Tanács honlapján olvashat a teendőkről.

– A mai közoktatás és felsőoktatás alkalmas arra, hogy fogadja is őket?

– A mai magyar közoktatásban több ezer olyan kivételes pedagógusegység dolgozik, akik a tehetségeket estéiken, hétvégéiken ingyen, önmagukat nem kímélő önfeláldozással segítik. Ezek a nagyszerű emberek megérdemlik a tiszteletet és elismerést. Ugyanakkor a közoktatás egésze nem tehetségbarát. A tehetséges diákokat nagyon sokszor deviánsnak tartják, pedig bennük nagyon sokszor éppen a kreatív, alkotó energia az, amelyik kielégítetlenül marad, és keresi a kitörési lehetőséget. Itt el szeretnék oszlatni egy tévhitet. A magyar oktatás nem azért nem tehetségbarát, mert nem túri el a kreativitást. A kreativitást ugyanis nagyon sokszor nem lehet eltűnni. Gondoljunk csak arra a kreatív sebészre, aki a hasunkat kedves, népi hímzésre emlékeztető kanyarításokkal farigcsálná összevissza, csak hogy egyedi és emlékezetes legyen. A közösség oktatását is tönkretetheti egy-egy igazán kreatív gyerek. Ebben az esetben azonban nem a kreatív energia megtiltása, elfojtása, hanem átcsatornázása az, amely célra vezet. Pontosan ezt az átcsatornázást nem tudja megoldani a magyar iskolák

A tehetség bizalom nélkül halott

Foto: MTI

többsége. Persze a kreatív gyermeknek külön feladatot kiagyalni nem egyszerű feladat. A tehetséges diák segítségét csak a tehetséges pedagógus tudja megoldani. De ez a folyamat önfeláldozó, ugyanis kevés alkalmasabb tanárképzést lehet kitalálni annál, semmint ha a

Jóisten egy igazán tehetséges gyermeket vezérel abba az osztályba, amit éppen oktatunk. A felsőoktatásban a bolognai folyamat jelenlegi BSc osztályai okozzák jelenleg a legnagyobb problémát, ahol a tehetségek egy felhígult, értékeket nem követő közegbe potyognak bele. Ennek

áthidalására a legjobb egyetemek sorra indítják el tehetség gondozó programjaikat, erősítik meg szakkollégiumaikat.

– Elegendő a tehetség gondozásra szánt pénz, nem aprózdik-e el, nem osztódik-e el különböző érdekek mentén?

– A tehetségek segítésére jelenleg rendelkezésre álló keretek 2009-ben csaknem megduplázódnak. Ezt a célt fogják szolgálni az EU tehetségekre jutó támogatásai, a költségvetésből pedig a Nemzeti Tehetség Alap. Pénz tehát, úgy tűnik, lesz. Nyilvánvaló, hogy a pénzszágra meg fognak jelenni a hirtelen jött, pályázat csinálta tehetség felcserek is. Az a hírem a számukra, hogy itt nem érdemes próbálkozniuk. A tehetség gondozási pénzek azoknak fognak jutni, akik komoly szakmai háttérrel, hosszú évek önfeláldozó munkájával hitelesen bizonyították, hogy megérdemlik azokat. A tehetségek segítésével nem szabad visszaélni, mert egy pénzsóvár kóklér ezen a területen gyermekorsók ezreit teheti tönkre. A forrásteremtésnél azonban ma sokkal nagyobb feladat, hogy a tehetségek segítésében ki tudjuk alakítani azt a sokoldalú együttműködést, ami nélkül bármilyen egyéb eszköz nem éri el a kellő hatást. Hiába tervezek meg egy parádés tehetség gondozó programot Marikának, ha Marika szülei nem engedik meg, hogy az ajándékba kapott logikai játékot a gyerek otthon kézbe fogja. A tehetségbarát társadalom kialakítása még nagyon messze van. De nem adjuk fel.

– Mit kezdünk a végzett tehetségekkel, van-e lehetőségük arra, hogy Magyarországon kamatoztassák a tudásukat?

– Kitört a tehetségháború. A vállalatok vadásszák a tehetségeket, és figyelmük egyre inkább újra Kelet-Közép-Európa felé fordul, mert az indiai és kínai „tehetségpiac” az ottani oktatás lépéstartásának hiánya, illetve a helyi felszívó erő növekedése miatt kezd kimerülni. Ez jó, mert a betelepülni vágyó tőke legértékesebb szegmense szempontjából újra felértékelődhetünk, de rossz is, mert a tehetségeinket elvihetik.

– Hogyan tarthatjuk itthon vagy hívhatjuk őket újra haza?

– Elsősorban őket segítő környezettel és szerető, bátorító baráti hálózatokkal, nem pedig pénzzel. A már kiképzett tehetség nagyon sokszor emberek sokaságának segítségére szorul ahhoz, hogy a tehetségéből siker, a sikerből pedig haszon legyen. A tehetségek viszont sokszor maguknak való emberek. Ötleteik furcsák, tudásuk legjavát elmondani nem tudják, sértődéseik nagyszabásúak, hóbortjaik pedig kezelhetetlenek. A tehetség tolmácsot igényel. Ennek a rendszerére is kezdene kialakulni az elképzeléseink. Az egyre jobban terjedő üzleti anglyaklubokat, a létező vállalkozásfejlesztő lehetőségek közül a hiteleseket össze fogjuk kötni a tehetség gondozó programokkal. A tehetség bizalommal fordul tehát a közvetített intézmények felé, és azok bizalommal fogadják, mivel számukra garancia az, ahonnan érkezett. Ma Magyarországon a bizalom ritkább, mint a fehér holló. Mi, tehetség gondozók ennek a terjesztését sem adjuk fel. A tehetség bizalom nélkül ugyanis halott.

Millei Ilona